

מסיפורי ההעפלה

לקט

מסיפורי ההעפלה

מרכז ההסברה / שירות הפרסומים

תשליו * 1976

ספרייה הלאומית
77 A 1863

C.4

פלה :

"חיים ארלוזורוב"

(פברואר 1947)

עמוסת עם רב הפליגה הספינה לדרכה — כאלף וארבע מאות איש על סיפונה ובאמבריה, וחוקים בכל מקום שניתן לעמוד בו או לשבת — וכבר המפליגים יודעים את אשר עלול לקרות: וכבר הם נשבעים להילחם בשיניהם ובצטרניהם על זכותם לרדת בחוף. אכן ידעו, לא החלטה נחושה בלבד תעמד להם; לא רק השברעה להילחם עם צד ומשחית — את נבונותם פירטו לפירוט קטנות, המצטרפות למעשה האחד: פה צינורות מים, שלחצם נבות, פה קבוצות "קלעים" ובידיהם גרוסאות, ברגים, חלקי מכונות, פה שתי קבוצות וגרונים בידיהם — לנתק את החבלים, אם תיקשר הספינה לאנית משחית; ונוסף ל-300 המפעילים המרוכזים על הסיפון והעומדים הכן, אף המילואים מובטחים, לסתום כל פירצה, לסייע, למלא את מקום הכושלים.

מתוך ידיעת הצפוי מפליגה הספינה כשאנשיה מוכנים; מתוך ידיעת הצפוי מנאמנים ואנשים כיצד להתנוגד, כיצד להתנגד לצורך.

התגיע הספינה לחוף מבטחים?

יום לפני שהגיעה הספינה לארץ, ירדו הכל אל מתחת לסיפון, חשש בפני עין רעה, וחרדים הצטופפו איש אל רעהו: כלום תגלה עין הצר השוחזר לטרפו את הספינה? או שמא יאיר לה מולה ותגיע בשלום?

במקום שנצטופפו האנשים, חום ומחנק. רבים המבקשים לצאת החוצה, לגשום אויר צח, אך נשארים למטה, מדוכדכים מחמת דוחק של אונס וישיבת בטלה. אפשר שהיו אחדים שביקשו כי יתחיל הקרב, ובלבד לצאת. אך מרבית הנוסעים מתפללים לגם אתו בלבד: להגיע לחוף בלא תקלה.

ופתע התל אוירן לחוג מעל לספינה. השעה 13.10. שעת צהריים חמה. לאיטה חוצה הספינה על מטענה היקר במי הים, ואוירן הטרף חג מעליה...

הגם לא יתרחש. עוד מעט תופיע ודאי גם המשחיתה. זו מפלצת הבלהות לכל המפעילים. ואכן, עם ערב הופיעה-הקיפה את הספינה והחלה לשוט אחריה. החלה שיתה, באיתות אורות בין המשחיתה לבין הספינה.

"מי הספינה?" — שאלו.

"אולואה" — אותה תשובתו הפנס.

"הלאומיות?"

"הונוראס".

דממה. הספינה ממשיכה לשוט והמשחיתה — אחריה.

בספינה התייעצות קלה. מחליטים למסור את השם האמיתי — זה שניתן לספינה על ידי בעליה האמיתיים, על ידי העם היהודי — ואת הכיוון. בין כך ובין כך, אין מה להפסיד, ומוטב לתופיע בדגל מוגף.

"שמנו — חיים ארלוזורוב" — מאותתת הספינה.

"מי התליף את השם?"

"אנשי הספינה".

"ומי נהג בה?"

"הקברניט וחברי עובדיו".

"אם כן — בשעה טובה ומוצלחת" התלוצצו השוכים.

בתחילה היה הכיוון לעבר סביבות תל-אביב. עתה שינתה הספינה את כוונתה והמשיחה בעקבותיה. רק משהופיעה משחיתה שניה — נערכו לשני צדי הספינה אגיות ציד מימינה ומשמאלה, חתרה הספינה בלב הליל.

עם בוקר נאלה הכרמל מרחוק. ריח המולדת נישא אל המפעלים, הרגל התכזב לבן-ברמה ומתנוסס אלא מול שמי הארץ. "התקוה" מושרת בני 1400 אנשים ונשים וקנים וקניינות? — עוד שלוש אגיות משחיתות נתלו אל השתים הראשונות...

אגיות המשחיתות פותחות במסע תעמולה:

"הגיעו לתפוס את הספינה בשקט. אל תתנגדו, כי אין לכם סיכוי להצליח. היו נבונים וייטב לכם, ויעבירכם למחנות קפריסין בשקט. הימנעו מקרבנות".

האנשים מכזיזים עצמם להתנגדות. שני מגופים גדולים מוצאים מירכתי הספינה חוצה, למנוע את התקרבותה היתירה של המשחיתה; כל האנשים עומדים על הסיפון, בעמדויהם המוכנות מראש. הספינה שטה עתה במרחק שמננה מילין מהחוף.

שוב קוראת המשחיתה: "אניתכם אינה כשורה. הגינו לנו לתופסה, לפני שהגענו אל המים הטריטוריאליים, בשקט".

אין תשובה.

"יציא גא הקפיטאן" — קוראת המשחיתה.

ילד בן תשע — לבוש מדים וכובע — יוצא אל גשר הפיקוד ומשקפת בידו, צמודה לעינו. היריב למד לדעת שפני המפעילים לקרב. המשחיתה מתקרבת ומלחיה מסתדרים מאחורי גשרי עץ, והנהוגים על צידים, שנועדו לשמש גשדים אל הספינה. כולם מזויינים בקובעים ומגיני ידיים מפלדה, באקדחים ובאלות. החלה התיגרה.

המלחים מתזיזים מים בצינורות — משיבים להם כגמולם. האנשים שעל הסיפון מצפים במתינות וללא תח להתקרבות המלחים. אלה ניסו לזנק — ומטר של ברגים וגרוטאות קידמם. נסוגו מיד וביקשו מתסה. רב התובל מסה את הספינה ומנתק את מגעה מהמשחיתה. עשר פעמים ניסו המלחים לתקוף באותו אופן — ועשר פעמים נסוגו. האנשים בוטחים בכוחם. בקרבות פנים-אל-פנים, במקלות, בקליעת ברגים וגרוטאות הדפו את המלחים.

אך הגה הגיע תורו של הגשק האיום: הומטרו פצצות גאו על הסיפון. לא הספיקו המפעילים להשליכן חזרה — וכבר שני צינורות מתיזים עליהם גאו, החודר לכל מקום, מדמיע, צורב, קוטל את כוח ההתנגדות. מלחים אחדים כבר נמצאים על הסיפון. שוב מטה רב התובל את הספינה ושוב נתקה מהמשחיתה. המלחים שעלו על הסיפון מברדדים משאר חבריהם. החל קרב פנים-אל-פנים עמם, עד שהללו הרימו את אלותיהם — אות לכניעה. לא יכלו לעמוד בפני זעם המפעילים. אחרי איומים — מסרו את אקדחיהם, את קובעי הפלדה, את מסכות הגאו והאלות. חמישה מהשבוים נורקו המימה ושלשה נשארו על הסיפון. בני התערובות. בעוד אגיות המשחית אוטפות את המלחים שבים, הגיעה הספינה למרחק של חצי מיל מהחוף.

התגיע הספינה לחוף מבלי שתיתפס? — את מלחי המשחיתות תוקף חרון משגה עקב הכלימה. משחיתה אחת הסתערה על הספינה ובהסתערותה זו שברה את הזמנופים. ריסקה את סירות ההצלה שלנו, והחלה להתזו גאו ולהמטיר יריות על המפעילים. רק או הצליחו המלחים לעלות שוב על הספינה ולשחק את מכונותיה בפצצה.

אך בינתיים הגיעה הספינה עד תוף בן-גלים. אנשיה החלו קופצים המימה ולא השגיחו שכינתיים נתמלא החוף — ליד המקום שובן מתנה צבאי — בהמוני חיילים.

הקופצים המימה נתמשים בחוץ... הוי — אילו נהרו לכאן המוני יהודים, לגונן על המעפילים, למלסם, כי אז אפשר שרבים-רבים היו ניצולים — בשארית הכוחות התגוננו האנשים מפני הגוררים אותם לאסדות הפלישה. עדיין מביטים אל החוף ומצפים לעזרה, אך העזרה ברששה לבוא, ועיניהם כלות...

חופת ימים

לא קלה הייתה דרכם של מעפילים למולדתם. אנשים שסוטים, זקנים, נשים וטף, שהועמדו לפתע במרכז המערכה והאלצו, בחוקף הנטיבות, להיות גיבורים. לעתים, מה ושם, כשל כח הסבל ומקפה הסבלנות היה צורך למנוע בכוח מעשים סוויים.

בתחילת חגיגה רבצנו לבלישה ונהגנו חוליה חורקים ארשיה. אותה עבר העם לוו הטלסקופ אשד נשים וטף רבבה ופרשיה. על צד נשים וטף וכל מקלט קטן ישנו אבן קצין ובגדילה אפיים, ישנו בקשיה ובכינה ובקמרה ובדידותנו אש על פני המים. וישנו הפסידים העשנים על נו נאלמט רמ דנדו האשנב ויחיים על צדני העם ועל שניה.

היום, בקרם אור, עברנו מקשינה אל רעננה. קליפת העץ צפת התרן חקקה לנו סליל והיא בנדונה להתחבא מתמינו ברזתו של חרף. בה בעבר את שירי צדנו על העם והיא מתגודדה ומשקלת פרע מעלם המאות שגחו פסלם דמו וזקו עליה לקבשה בתרב. ואנו רמ עדה זמורה ונאששה ולא פני איש לנו או עלם האשה. כי זה לנו בדרך ירחים ששה.

וכעוד אנו יורדים אל תוך קדור פתחון השמב ונדנש קרמינו צביר שמת, והשקטה, כי קבר הצענו עד הלם, קרשה את שמלותיה ונתנה לפתח. נראנו קערה, נראנו פגזה אשד תקסט ואין פסים ומים אין. וקול אשה קבר בשוט, צנף זגפה את הקמון, הסף את רשוננו לרעם. ובכר אנו לשוב אל הספון הורסים בשני השלמות אשר על הקרסים והמקור פכה אף אנשי קורסים.

על הספון פרץ הסדר. נבעתים דרשנו קטנות את הקשינה מדרך, לקרא עוברת רודף פרוזוס או ברתיס ולו גם יגורע דבונה של הפחוקרת. עוקה קרשים נכח ובדידות ובכי גלגל העם, נגבר סיסן אלי דסן. ובהתקרבו אל צד פנונו הפלחים: עמר, כי מתהפכת הקשינה אל תחת כי צת אל פגזה האפסוף יקרב נוקה היא על צדה וזם אפל נשכ פובש מתצית קיע ודמו קיר נאב.

אוי חלית פשה קרורה וקאפנה, נושאח אלות, דצה אל מול קושרי הקשר, והמקור, מוליך קשינה הנגנה, נגש, פיו קצות, אל פצקה הנשר. קליצתו נמונה, מקשילו הקצת, ואי קצפת פחו זיל ונלעב קמד הוא אף בראתנו עף ידו על הקקדח ידענו: קשי קרפו אם לא נשאר, אבדנו. איבה למול איבה נאבו. בתשכה קרעו מעל פנים פסנה ומשכה וצל הנשר איש כמו פן עם נכר.

דכו צדת נקרים דרביס על גבע והיא המוליכה אותנו על הפנים אל גב שלה, להיות לה כצר לקדנה אשד גם לה צדקה מסלט מקנו אין. בעל קרמנו אנו זה בונה שלובים ולא לשוא הלילה זה בונה שלחנו. היא למלטנו קפה סבלי שובים, אף בקר פאזיקיה חבושים אנונו. אמה על הספון: לעד ולאין סנום, עמדנו חבורים לאכל ולקשטים, קממת הקשה בהשבר הכוס.